

Г.О. Нагасва, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

В.С. Андрієнко, здоб. вищої освіти (ДБТУ, Харків)

ГРОШОВІ ПОТОКИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ФОРМУВАННЯ

Діяльність суб'єктів господарювання нерозривно пов'язана з рухом грошових коштів, оскільки будь-яка господарська операція передбачає їх надходження або витрачання. Наявність різноманітних підходів до формулювання сутності грошового потоку характеризується тим, що він є основою всієї фінансової системи підприємства.

Грошовий потік підприємства представляє собою сукупність розподілених в часі надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю. Узагальнивши існуючі підходи до трактування економічної сутності грошового потоку, встановлено, що науковці трактують дане поняття на основі двох підходів: як надходження і витрачання грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності та як різниця між надходженнями і витрачаннями, тобто це залишок коштів на конкретний момент часу. З огляду на зазначене, вважаємо, що під грошовим потоком слід розуміти економічний процес, який характеризується сукупністю надходжень та витрачань, розподілених у часі і згенерованих підприємством у результаті його господарської діяльності [1].

Потік грошових коштів, має вирішальне значення для успішного господарювання, є визначальним фактором провадження будь-якого бізнесу, рушієм щоденної діяльності, засобом розширеного відтворення і забезпечення платіжної спроможності підприємства. Водночас, складність і нестабільність умов функціонування підприємств, недостатній рівень управління їх грошовими потоками, у тому числі внаслідок недооцінювання аналізу грошових коштів, як у теоретичному, так і в прикладному аспектах, призводять до незбалансованості грошових потоків, надмірної тривалості фінансового циклу, недоодержання фінансових результатів, необґрунтованого використання позикових коштів, обмеженості у використанні фінансових інструментів і застосування новітніх технологій тощо.

У сучасних умовах економіки грошові потоки відносяться до обмежених ресурсів, тому для менеджменту підприємства важливим завданням є визначення оптимальної величини їх запасу. Відзначимо,

що, з одного боку, нестача вхідних грошових потоків може негативно вплинути на ліквідність, платоспроможність, ділову активність і репутацію суб'єкта підприємницької діяльності і, навіть, привести до його банкрутства. З іншого боку, надлишки даних видів активів мають негативний вплив на загальну ефективність функціонування підприємства. Управління грошовими потоками, а саме сукупністю грошових коштів і грошових еквівалентів, є найважливішим елементом фінансової політики суб'єкта господарювання, тому що є основною категорією для всієї системи управління з точки зору фінансового керівництва. Важливість і значення управління даними ресурсами важко переоцінити, оскільки від його якості і ефективності залежить стійкість підприємства в конкретному періоді, а також здатність до подальшого розвитку і фінансового успіху в майбутньому [2].

Використовуючи дані фінансової звітності АФ «Чугуївська» ТОВ проведемо моніторинг ефективності формування грошових потоків підприємства (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка показників рентабельності грошових потоків АФ «Чугуївська» ТОВ за 2019-2021 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+, -) 2021 від 2019 р.
Коефіцієнт рентабельності позитивного грошового потоку	0,05	0,038	0,03	-0,02
Коефіцієнт рентабельності (збитковості) чистого грошового потоку	0,22	0,13	-36,77	-37,01
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від операційної діяльності	0,08	0,07	0	-0,07
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від фінансової діяльності	0	0	0,66	+0,66
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від інвестиційної діяльності	0,7	0,06	0,08	+0,01

Рентабельність грошових потоків майже по всіх напрямках знижується, що пояснюється погіршенням результативності діяльності АФ «Чугуївська» ТОВ. У 2019 р. підприємство мало чистий прибуток

у розмірі 2020 тис. грн, а в 2021 р. – 1876 тис. грн. Відповідним чином знижуються і коефіцієнти рентабельності грошових потоків, розраховані за чистим прибутком підприємства. Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від фінансової діяльності у 2019-2020 рр. мав нульове значення, а в 2021 р. – досить низьке значення, тому що прибуток від фінансової діяльності не був стабільним. Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від інвестиційної діяльності практично дорівнює нулю, тому що впродовж періоду, що аналізується, позитивний грошовий потік від інвестиційної діяльності надзвичайно низький. В цілому, за результатами проведеного дослідження слід зробити висновок, що політика управління та планування грошовими потоками АФ «Чугуївська» ТОВ є недосконалою і потребує удосконалення.

На результаті господарської діяльності підприємства негативний вплив спричиняють як дефіцитний, так і надлишковий грошові потоки. Так, за результатами аналізу грошових потоків АФ «Чугуївська» ТОВ було виявлено, що негативні наслідки дефіцитного грошового потоку виявляються у зниженні ліквідності і рівня платоспроможності підприємства, зростанні простроченої кредиторської заборгованості постачальникам сировини і матеріалів, підвищенні частки простроченої заборгованості за отриманими фінансовими кредитами, затримці виплати заробітної плати (з відповідним зниженням рівня продуктивності праці персоналу), зростанні тривалості фінансового циклу, а в кінцевому рахунку – у зниженні рентабельності використання власного капіталу та активів підприємства [3].

Моніторинг ефективності формування грошових потоків є важливою складовою процесу управління рухом грошових коштів, що забезпечує якісну обробку інформації з метою подальшого прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень, прогнозування та планування грошових потоків.

Інформаційні джерела:

1. Волосов А.М., Михайлова О.В. Підходи до визначення сутності грошових потоків підприємства. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/3311/1...BF.7.pdf>.

2. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. № 1-2. 2017. С. 67-85.

4. Коструба В. Моніторинг ефективності формування грошових потоків підприємства. *Зб. праць учасників VIII Всеукр. наук.-практ. конф. «Фінансові інструменти регіонального розвитку»*. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 242-245.